

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/36/2023
Identifikačné číslo spisu:	8120201464
Dátum vydania rozhodnutia:	19.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8120201464.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X.. X. A., narodeného X. O. XXXX, N., I. Č.. XXXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Igorom Šafrankom, Svidník, ul. Sov. hrdinov č. 163/66, proti žalovanej obchodnej spoločnosti BL Finance, s. r. o., Bratislava, Šoltésovej 14, IČO: 44 307 683, zastúpenej SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., Bratislava, Šoltésovej 14, o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok a o primerané finančné zadosťučinenie, vedenom na Okresnom súde Prešov sp. zn. 32Csp/18/2020, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. mája 2022 sp. zn. 7CoCsp/2/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. júla 2021 sp. zn. 32Csp/18/2020 určil, že zmluvné podmienky v zmluve o revolvingovom úvere zo dňa 4. 10. 2002 v obchodných podmienkach zmluvy o revolvingovom úvere v časti 5. Zabezpečenie - bod 5.2., v časti 6. Splátkový režim - bod 6.8 a v časti 7. Dôsledky porušenia povinností zmluvných strán, sú neprijateľné zmluvné podmienky (výrok I., II. a III.); žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 150 eur, predstavujúcu primerané finančné zadosťučinenie (výrok IV.); v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok V.); žalovanú zaviazal na náhradu trov konania žalobcovi v rozsahu 100 % (výrok VI.).

1.1. Výkonaným dokazovaním mal súd preukázané, že zmluva o revolvingovom úvere uzavretá medzi právnym predchodcom žalovanej a žalobcom dňa 4. 10. 2002, je typovou spotrebiteľskou zmluvou. Konštatoval, že naliehavý právny záujem na navrhovanom určení neprijateľných zmluvných podmienok vyplýval z § 3 ods. 5 ZoOS (zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov). Zmluvná podmienka v časti 5. Zabezpečenie - bod 5. 2, v zmysle ktorej žalobca ako zákazník mal vyhlásiť, že predlžuje premlčaciu dobu na 10 rokov, bola súčasťou obchodných podmienok, ktoré žalobca žiadnym spôsobom ovplyvniť nemohol, a aj v zásadnom rozpore s kogentnou úpravou premlčania podľa Občianskeho zákonníka, pričom žalobcovi ako spotrebiteľovi zhoršovala postavenie. Táto zmluvná podmienka nebola individuálne

dojednaná a spôsobovala hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (právoplatne už vyhlásená za neprijateľnú zmluvnú podmienku v rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 4. 2. 2019 sp. zn. 20Csp/192/2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 3. 12. 2019 sp. zn. 12Co/85/2019).

1.2. Zmluvná podmienka v časti 6. Splátkový režim - bod 6. 8 poskytovala žalovanej, ako dodávateľovi úveru, možnosť započítať platby spotrebiteľa na iný účel, akým je splatenie istiny úveru (§ 566 Občianskeho zákonníka), bez ohľadu na vôľu žalobcu. Dotknuté ustanovenie podľa záveru súdu zakladalo nevyvážený vzťah medzi žalobcom a žalovanou, čím postavenie spotrebiteľa zhoršovalo (k neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky sa žalovaná ani nevyjadřila).

1.3. Ani zmluvná podmienka v časti 7. Zmluvná pokuta individuálne dojednaná nebola a žalobca nemal možnosť ovplyvniť výšku zmluvnej pokuty, ktorá bola jednostranne určená právnym predchodcom žalovanej v sadzobníku, čo malo za následok nevyváženosť práv a povinností účastníkov zmluvného vzťahu. Samotná výška bola uvedená v sadzobníku, ktorú veriteľ mohol meniť. Sadzobník pritom nebol súčasťou zmluvy, čo spôsobovalo neurčitosť a tým aj neprijateľnosť zmluvnej podmienky (žalovaná sa ani k neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky nevyjadřila).

1.4. Súd prvej inštancie uzavrel, že v konaní bol naplnený prvý zákonný predpoklad pre priznanie primeraného finančného zadost'učinenia, keďže právny predchodca žalovanej ako predávajúci, používaním neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, porušil zákon. Na základe zmluvy o postúpení pohľadávok prešli na žalovanú všetky práva a povinnosti právneho predchodcu a žalovaná vstúpila do postavenia veriteľa. Námetka žalovanej o odkúpení len pohľadávky bola súdom vyhodnotená ako nedôvodná a vecná pasívna legitimácia žalovanej v spore bola daná.

1.5. Vzhľadom na intenzitu zásahu do práv žalobcu ako spotrebiteľa, súd považoval za primeranú výšku finančného zadost'učinenia sumu 150 eur, predstavujúcu vyrovnanie ujmy žalobcu, ktorá vznikla v dôsledku závadného konania poskytovateľa finančnej služby, pre ktoré musel žalobca trpieť. Súd pritom prihliadal na dĺžku doby uplynulú od uzavretia zmluvy (19 rokov), tiež ujmu spôsobenú žalobcovi a ako primeranú, spravodlivú ustálil výšku primeraného finančného zadost'učinenia sumou 50 eur za každú neprijateľnú zmluvnú podmienku. V prevyšujúcej časti bola žaloba zamietnutá. Rozhodnutie o trovách konania bolo odôvodnené ustanovením § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 30. mája 2022 sp. zn. 7CoCsp/2/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie (s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti) ako vecne správne potvrdil. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie považoval pasívnu vecnú legitimáciu žalovanej za preukázanú a negatívnu procesnú podmienku res iudicata za nenaplnenú. Platobným rozkazom v skrátenom konaní bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť dlh zo zmluvy o revolvingovom úvere, v ktorom konaní sa nerozhodovalo o neprijateľnosti zmluvných podmienok, ani o primeranom finančnom zadost'učinení. V uvedenej dobe neprijateľné zmluvné podmienky predmetom skúmania byť nemohli, pretože právna úprava účinná v čase vydania platobného rozkazu, možnosť nevydania platobného rozkazu, ak zmluva obsahovala neprijateľné podmienky, neupravovala (s účinnosťou od 15. 10. 2008 platí, že ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky, § 172 ods. 9 Občianskeho súdneho poriadku).

2.1. Neprijateľné zmluvné podmienky za takejto situácie skúmané byť nemohli a vydané rozhodnutie nepredstavovalo prekážku právoplatne rozhodnutej veci, a to ani vo vzťahu k nároku na primerané finančné zadost'učinenie, ktoré je viazané na úspech žalobcu v spore o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok. Žalobou uplatnené nároky sú preto po skutkovej, ako i právnej stránke, odlišné od nároku právneho predchodcu žalovanej vo vyššie označenej veci.

2.2. Odvolací súd uviedol, že v dôsledku postúpenia dochádza k prevodu pohľadávky z jej pôvodného majiteľa ako postupcu, na nového nadobúdateľa ako postupníka. Právnym nástupcom pôvodného veriteľa sa v rozsahu postúpeného práva na plnenie stáva postupník. Spolu s postúpenou pohľadávkou nadobúda postupník aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené. Pokiaľ ide o zmluvné podmienky, ktoré boli vyhlásené za neprijateľné, tieto majú charakter práv spojených s postúpenou pohľadávkou. Postúpenie práv upravuje aj smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o

zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (článok 17 ods. 1) a v prípade postúpenia práv veriteľa vyplývajúcich zo zmluvy o úvere, má spotrebiteľ právo uplatniť voči nadobúdateľovi akékoľvek námietky, ktoré mal k dispozícii proti pôvodnému veriteľovi, vrátane vzájomného započítania pohľadávok, ak je v príslušnom členskom štáte povolené. V prejednávanej veci zmluvný vzťah opierajúci sa o uzavretú zmluvu o úvere ukončený nie je, pretože naďalej prebieha exekučné konanie sp. zn. 12Er/157/2009.

2.3. Vychádzajúc z § 53a Občianskeho zákonníka (ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach, za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom, v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi) odvolací súd konštatoval, že dodávateľ má rovnakú povinnosť aj v prípade, ak mu na základe tejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

2.4. Odvolací súd dal do pozornosti, že uvedené ustanovenie bolo s účinnosťou od 1. 3. 2010 doplnené do Občianskeho zákonníka zákonom číslo 575/2009 Z. z. Povinnosti dodávateľa sa v zmysle tohto ustanovenia plne vzťahujú aj na jeho právneho nástupcu. Zákonodarcia predmetnú konštrukciu vyjadril v poslednej vete, motivovaný aplikačnou praxou značného postupovania pohľadávok. V dôsledku toho zákonnou povinnosťou bude postupník, resp. právny nástupca, viazaný nielen vtedy, ak bude rozhodnutie súdu smerovať proti nemu, ale rovnako aj v prípade, ak bude vydané proti dodávateľovi (postupcovi).

2.5. Spotrebiteľ je preto podľa odvolacieho súdu oprávnený svoj nárok uplatňovať tak voči dodávateľovi, ako aj voči právnomu nástupcovi, pričom judikovanie neprijateľnej zmluvnej podmienky súdom je možné aj voči právnomu nástupcovi, hoci tento zmluvnú podmienku nedojednal, ale má spravidla právny záujem na jej obrane.

2.6. Z hľadiska účinkov § 53a Občianskeho zákonníka je podľa názoru odvolacieho súdu právne významné i ustanovenie § 879l Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté do 28. februára 2010 (ich vznik, ako aj nároky z nich uplatnené pred 1. marcom 2010 sa posudzujú podľa doterajších predpisov). Ak súd dospeje k rozhodnutiu o neprijateľnosti zmluvnej podmienky a rozsudok sa stane právoplatným, ten založí novonavrhovanú povinnosť dodávateľa, resp. jeho právneho nástupcu, až od právoplatnosti rozsudku. Obsahom povinnosti je nepoužívať nečestnú zmluvnú podmienku ďalej.

2.7. Právna úprava však neakceptovala požiadavku, aby rozsudok podľa § 298 ods. 2 CSP dopadal len na zmluvy uzavreté po právoplatnosti rozsudku. Pri použití výkladového pravidla a contrario by to znamenalo, že dodávateľom (ich právnym nástupcom), by sa ospravedlnilo používanie nečestných podmienok v už uzavretých zmluvách. Súd pritom len deklaruje nečestnú podmienku, ktorá je v zmluve od jej vzniku.

2.8. Odvolací súd uzavrel, že v dôsledku určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok, vznikla žalovanej ako právnomu nástupcovi pôvodného veriteľa povinnosť nová, umožňujúca žalobcovi v súlade s § 3 ods. 5 ZoOS domáhať sa svojho práva na primerané finančné zadosťučinenie, a to aj od žalovanej ako právneho nástupcu pôvodného veriteľa. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania súd odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť, ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V dovolaní namietala, že sudy nižšej inštancie postupovali pri výklade ustanovenia § 3 ods. 5 ZoOS arbitrárnym spôsobom a v rozpore s jeho znením. Súd pri aplikácii uvedeného ustanovenia nerozlišoval medzi účinkami singulárnej a univerzálnej sukcesie. Odvolací súd sa náležite nevysporiadal s odvolacou námietkou vecnej pasívnej legítimácie, ktorá má zásadný charakter, pretože rieši otázku či môže spotrebiteľ požadovať zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia od postupníka, t.j. kto je zodpovedným subjektom. Podľa názoru žalovanej zodpovednosť za prípadné protiprávne konanie postupcu na ňu neprešla. Nárok na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia je nárokom mimozmluvným, vyplývajúcim z

deliktuálnej zodpovednosti dodávateľa. Postúpením pohľadávky podľa žalovanej nedochádza k prenosu zodpovednosti za porušenie predpisov o ochrane spotrebiteľa z postupcu na postupníka.

3.1. K zmluvným podmienkam, ktoré boli vyhlásené za neprijateľné, dovolateľka uviedla, že po nadobudnutí právoplatnosti a vykonateľnosti platobného rozkazu podal postupca návrh na vykonanie exekúcie. Zmluvné podmienky sa tak stali bezpredmetnými. K zmluvnej podmienke, ktorá oprávňovala veriteľa prednostne započítavať platby od dlžníka na úrok z úveru a poplatky, nie na istinu, dovolateľka zdôraznila, že pohľadávku nadobudla až v exekučnom konaní a exekútor pri jej vymáhaní postupoval spôsobom, že všetky vymožené plnenia započítaval najskôr na istinu.

3.2. Žalovaná vyjadrila nesúhlas so záverom odvolacieho súdu, že neprijateľné zmluvné podmienky majú charakter práv spojených s postúpenou pohľadávkou, v kontexte nároku na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia. Postupník podľa jej názoru nenesie zodpovednosť za porušenie predpisov o ochrane spotrebiteľa zo strany postupcu. Spotrebiteľ môže voči postupníkovi uplatniť všetky svoje námietky (premlčanie, preklúzia a pod.), avšak nemôže sa domáhať zaplatenia nárokov nesúvisiacich so zmluvou. Žalovaná sa nepovažuje za právneho nástupcu postupcu. Prevod pohľadávky, podľa zmluvy o postúpení, účinky uvádzané odvolacím súdom nespôsobuje. Žalovaná nemohla ovplyvniť obsah platne uzavretej a zosplnenej zmluvy. Ani charakteristikou nároku na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia sa podľa názoru žalovanej odvolací súd nezaoberal. Pri výklade práva neoprel svoje úvahy o relevantné právne normy.

3.3. Nesprávne právne posúdenie vzhľadom na žalovanú v riešení otázky vecnej pasívnej legitimácie v danom spore. Primárne bolo potrebné podľa žalovanej vyriešiť právnu otázku či v prípade singulárnej sukcesie môže spotrebiteľ požadovať zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia od postupníka, teda otázku kto je zodpovedným subjektom. S tým súvisí aj vyriešenie otázky charakteru primeraného finančného zadostučinenia ako mimozmluvného nároku, vyplývajúceho z deliktuálnej zodpovednosti dodávateľa. Spotrebiteľ nemôže požadovať od postupníka zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia, keďže sa nejedná o záväzok vyplývajúci priamo zo spotrebiteľskej zmluvy, ale o mimozmluvný záväzok, ktorý je osobne spojený s dodávateľom, ako osobou priamo zodpovednou za porušenie práva. Uvedené právne otázky neboli podľa žalovanej v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešené.

3.4. Prvým základným predpokladom pre priznanie nároku na primerané finančné zadostučinenie je (spotrebiteľom) úspešné uplatnenie porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom o ochrane spotrebiteľa a osobitných predpisov na súde (§ 3 ods. 5 ZoOS).

3.5. Druhým predpokladom je preukázanie zodpovednosti toho, od koho si spotrebiteľ právo na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia uplatňuje. Právo na zadostučinenie podľa § 13 Občianskeho zákonníka je svojou povahou úzko späté s postihnutou fyzickou osobou, tak i s osobou, ktorá zasiahla do práva na ochranu osobnosti tejto fyzickej osoby. Satisfakčný účel môže splniť len zadostučinenie, ktoré poskytne výlučne sama osoba, ktorá zasiahla do osobnosti oprávnenej fyzickej osoby. Žalovaná nie je preto tým subjektom, kto za porušenie zákona o ochrane spotrebiteľa a osobitných predpisov zodpovedá.

3.6. Dovolateľka navrhla odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia, z dôvodu obavy z exekúcie a nemožnosti navrátenia do pôvodného stavu.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie ako neprípustné odmietol, alternatívne zamietol ako nedôvodné. Odvolací súd sa podľa žalobcu dostatočne zaoberal všetkými právne významnými námietkami žalovanej v odvolacom konaní. Žalovaná v dovolaní odkazuje a cituje jednotlivé odseky odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, z ktorých vyplýva náležitá odpoveď aj na odvolacie námietky. Žalovaná nekonkretizovala procesné práva, ktoré mali byť porušené v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Námietky žalovanej smerujú voči nesprávnemu právnomu posúdeniu veci, ktoré však prípustnosť dovolania nezakladá. Predmetom dovolacieho konania má byť aj nesprávne právne posúdenie veci, týkajúce sa peňažného plnenia a vyplývajúce z nároku na primerané finančné zadostučinenie. V tejto časti však nebola splnená podmienka majetkového cenzu pre iniciovanie dovolacieho konania (§ 422 ods. 1 písm. b) CSP). Žalovaná bola subjektom, ktorý bol oprávnený prijímať plnenie z úveru. Na základe postúpenia pohľadávky a následne jej uplatňovania v exekučnom konaní, žalovaná je zmluvnou stranou, pričom fakticky vykonáva práva veriteľa z úveru. Je preto vecne pasívne legitimovanou stranou sporu.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnené uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci.

10. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Porušenie práva na spravodlivý proces oprela o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené. Dovolací súd preto prostredníctvom uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade, ale túto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

11. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia, nie je významný subjektívny názor

dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

13. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

13.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

13.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak súčasne znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13.3. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

14. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Len náležité odôvodnené súdne rozhodnutie sa stáva interpretačným nástrojom súdnej authority k zabezpečeniu spravodlivosti.

15. Podľa ústavného súdu zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislosti právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov, s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky musia pritom dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

16. Dovolací súd nezistil, že by v posudzovanej veci išlo o prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštalácie, obsah odvolania žalovanej, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštalácie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnia aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalovanej.

17. Dovolateľka za nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu považovala výklad ustanovenia § 3 ods. 5 ZoOS, najmä jeho tretej vety, namietajúc arbitrárnosť a svojvoľu pri výklade vecnej pasívnej legitimácie v spore, vrátane charakteru práva na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia.

18. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že posudzoval otázku vecnej pasívnej legitímácie aplikujúc ustanovenie § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a v tejto súvislosti uviedol, že základný predpoklad na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia bol preukázaný tým, že právny predchodca žalovanej používaním neprijateľných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, porušil zákonný zákaz neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Námitku žalovanej o odkúpení len pohľadávky, súd vyhodnotil ako nedôvodnú, keďže na základe zmluvy o postúpení pohľadávky prešli na žalovanú všetky práva a povinnosti a žalovaná vstúpila do postavenia veriteľa. Bola preto daná jej vecná pasívna legitímácia v spore, aj vo vzťahu k primeranému zadost'učineniu. Vo vzťahu k výške finančného zadost'učinenia, súd prvej inštancie ako kritérium uviedol intenzitu zásahu žalovanej do práv žalobcu ako spotrebiteľa, prihliadajúc aj na dĺžku doby uplynulej od uzavretia zmluvy (19 rokov), považujúc za primeranú satisfakciu sumu 50 eur za každú neprijateľnú podmienku (spolu 150 eur), ktorou malo dôjsť k vyrovnaní ujmy žalobcu, v dôsledku závažného konania dodávateľa finančnej služby.

19. So závermi súdu prvej inštancie sa v plnom rozsahu stotožnil aj odvolací súd, ktorý konštatoval, že pri posudzovaní otázky vecnej pasívnej legitímácie prvoinštančný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. K právnemu nástupníctvu pôvodného veriteľa (dodávateľa úveru), z hľadiska právnej úpravy regulujúcej postúpenie pohľadávky (§ 524 až § 530 Občianskeho zákonníka), odvolací súd uviedol, že postúpením pohľadávky dochádza v rámci záväzkového vzťahu k singulárnej sukcesii, ktorá ma hmotnoprávne účinky. Zmluvou o postúpení pohľadávky sa z hľadiska jej účinkov vždy prevádza konkrétne právo postupcu na plnenie voči dlžníkovi. Spolu s postúpenou pohľadávkou postupník nadobudne aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené. Predmetné zmluvné podmienky, ktoré boli vyhlásené za neprijateľné, majú charakter práv spojených s postúpenou pohľadávkou (porov. odsek 30 až 33 rozhodnutia odvolacieho súdu). V zmysle eurokonformného výkladu sa odvolací súd zaoberal (odsek 34 a 35 rozhodnutia odvolacieho súdu) úpravou postúpenia práv veriteľa vyplývajúcich zo zmluvy o úvere, v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (článok 17 ods. 1, článok 27 ods. 1 a článok 30), z hľadiska práva spotrebiteľa uplatniť voči nadobúdateľovi práva akékoľvek námietky, ktoré mal k dispozícii proti pôvodnému veriteľovi (vzhľadom na prebiehajúce exekučné konanie sp. zn. 12Er/157/2009 odvolací súd konštatoval, že zmluvný vzťah, opierajúci sa o uzatvorenú predmetnú zmluvu o úvere, ukončený nie je).

20. Odvolací súd argumentoval aj explicitnou úpravou povinnosti právneho nástupcu dodávateľa, ktorá je rovnaká ako povinnosť dodávateľa (zdržať sa používania súdom určenej neprijateľnej zmluvnej podmienky alebo podmienky s rovnakým významom, v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi), ak mu na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie (§ 53a Občianskeho zákonníka). V súvislosti s ochranou pred používaním neprijateľných zmluvných podmienok, upravenou v § 53a Občianskeho zákonníka, odvolací súd zohľadnil vôľu zákonodarcu, dôsledky právnej regulácie a účel právnej normy (porov. odsek 2.3 až 2.7 tohto rozhodnutia odvolacieho súdu). Podľa odvolacieho súdu ustanovenie § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka potvrdzuje záver, že spotrebiteľ je oprávnený svoj nárok uplatňovať tak voči dodávateľovi, ako aj voči jeho právnemu nástupcovi, pričom judikovanie neprijateľnej zmluvnej podmienky súdom je možné aj vo vzťahu k právnemu nástupcovi, hoci zmluvnú podmienku nedojednal, ale má spravidla právny záujem na jej obrane. Ak súd dospeje k rozhodnutiu o neprijateľnosti zmluvnej podmienky a rozsudok nadobudne právoplatnosť, založí sa povinnosť dodávateľa, respektíve jeho právneho nástupcu od právoplatnosti tohto rozsudku. Obsahom povinnosti je nepoužívať nečestnú zmluvnú podmienku, keďže opačný výklad by smeroval k ospravedlňovaniu používania nečestných a teda absolútne neplatných podmienok v už uzavretých zmluvách. Odvolací súd zdôraznil, že súd nekonštituuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, ale deklaruje nečestnú podmienku, ktorá je v zmluve od jej vzniku. Odvolací súd na základe vyššie uvedeného uzavrel, že v prejednávanej veci v dôsledku určenia neprijateľných zmluvných podmienok, vznikla žalovanej ako právnemu nástupcovi pôvodného veriteľa, povinnosť nová, umožňujúca žalobcovi v súlade s § 3 ods. 5 ZoOS domáhať sa práva na primerané finančné zadost'učinenie aj od žalovanej, ako právneho nástupcu

pôvodného veriteľa.

21. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd sa nestotožnil s námietkou dovolateľky, že odvolací súd sa nevysporiadal s otázkou pasívnej vecnej legitímácie a charakterom nároku na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia, ako ani s tým, že pri výklade práva neoprel svojej úvahy o relevantné právne normy, postupujúc arbitrárnym a svojvoľným spôsobom. Prijaté závery odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

22. Nedostatky odôvodnenia súdneho rozhodnutia musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v článku 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 336/2019). Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov, upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo nebol daný prípad.

23. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok. Preto skutočnosť, že žalovaná sa s názormi súdov oboch inštancií nestotožňuje, sama o sebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti súdnych rozhodnutí, ktoré tvoria kompletizujúci celok.

24. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. V posudzovanej veci dovolateľka cez vadu zmätočnosti namietala aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (vecnú pasívnu legitímáciu v spore a charakter práv spojených s postúpenou pohľadávkou, ktorý majú aj neprijateľné zmluvné podmienky, v kontexte nároku na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia), čo je vylúčené. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f) CSP (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/58/2022).

25. V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp.zn. I ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje Civilný sporový poriadok, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa strane neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010). Skutočnosť, že dovolateľka mala v posudzovanej veci odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou

tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

26. Dovolacia argumentácia dovolateľky spočívala tiež v polemike so závermi súdov nižších inštancií. Dovolací súd pripomína, že nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

27. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalovanej v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

28. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V dovolaní uviedla, že vecnú pasívnu legitímáciu v spore namietala vo vzťahu k nároku na zaplatenie primeraného finančného zadost'účinenia.

29. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

30. Podľa § 422 ods. 1 písm. b), ods. 2 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada. Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

31. V danom prípade uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu, namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci napadnutého rozhodnutia, bránilo ustanovenie § 422 ods. 1 písm. b) CSP. V prejednávanej veci je predmetom dovolacieho konania pohľadávka vo výške 150 eur, pričom dvojnásobok minimálnej mzdy ku dňu podania žaloby na súde prvej inštancie (v roku 2020), je 2 x 580 eur, t. j. 1.160 eur (§ 1 písm. a) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 324/2019 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2020). Z uvedeného vyplýva, že výška predmetu dovolacieho konania neprevyšuje zákonom stanovenú hranicu majetkového cenzu, obmedzujúceho prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP pri peňažnom plnení (ratione valoris), preto je prípustnosť dovolania žalovanej v zmysle § 422 CSP vylúčená. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c) CSP).

32. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP. Podľa zásady úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) má žalobca voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

33. Vzhľadom na rozhodnutie o dovolaní žalovanej, neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o návrhu žalovanej o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 CSP.

34. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.